

Υ.Π.Δ.Β.Μ.Θ - Ε.Ι.Ν

ΚΕΝΤΡΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ

από το σπόρο στο ψωμί

ΚΟΝΙΤΣΑ 2011

περιέχει CD

Υ.Π.Δ.Β.Μ.Θ - Ε.Ι.Ν
ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

από το σπόρο στο ψωμί

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ 54060
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ. 372 3 2ΑΛ

κωδ. εγγ. 7767

ΚΟΝΙΤΣΑ 2011

ΕΚΔΟΣΗ

ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Κόνιτσα - Τ.Κ. 44100

Τηλ.: 26550 23825

Fax: 26550 23903

email: krekon@otenet.gr

<http://www.krekonitsas.gr>

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Οι εκπαιδευτικοί του ΚΠΕ Κόνιτσας:

Τσούβαλη Αικατερίνη

Ζαλοκώστα Μαρία

Τσιάρα Ευθυμία

ΚΕΙΜΕΝΑ

Ζαλοκώστα Μαρία, Τσιάρα Ευθυμία

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΚΠΕ Κόνιτσας

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ

Μ. Δούβαλη - Π. Αποστόλου & ΣΙΑ Ο.Ε.

ISBN 978-960-86969-6-8

Εισαγωγή

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας υλοποιεί πρόγραμμα Π.Ε. με τίτλο: «Από το σπόρο στο ψωμί», που διαμορφώθηκε στα πλαίσια του θεματικού έτους 2009 της Unesco: «Γεωργία Διατροφή και Ποιότητα Ζωής». Κατά τα επόμενα σχολικά έτη, προέκυψε η ανάγκη για τον εμπλουτισμό και την επεκτασιμότητα του προγράμματος. Αναζητήσαμε επιπρόσθετες ιδέες

για δραστηριότητες, τις οποίες συγκεντρώσαμε και καταγράψαμε, για να αποτελέσουν τελικά υλικό για το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο. Εξάλλου, η θεματική του έτους 2012, που έχει οριστεί από την Unesco, είναι «Υγεία και παραγωγικές διαδικασίες», οπότε το παρόν υλικό είναι συναφές και μπορεί να βοηθήσει προς αυτή την κατεύθυνση. Φυσικά, το θέμα προσελκύει το ενδιαφέρον των παιδιών και προσεγγίζεται συχνά στα σχολικά εγχειρίδια, διότι διατροφή, περιβάλλον και γεωργία είναι τομείς που συνδέονται στενά μεταξύ τους και επηρεάζουν άμεσα την ποιότητα ζωής μας.

Πρόκειται για εκπαιδευτικό υλικό που δίνει ιδέες για δραστηριότητες σχετικά με θέματα που άπτονται της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Αγωγής Υγείας. Απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και μαθητικές ομάδες πρωτίστως Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ κάποιες από τις προτεινόμενες δραστηριότητες ενδείκνυνται για την ενασχόληση με μαθητές Γυμνασίου. Οι ιδέες αυτές μπορούν να βοηθήσουν τον εκπαιδευτικό κατά την υλοποίηση ενός ετήσιου προγράμματος ή για την επέκταση μιας θεματικής ενότητας που πραγματεύεται το σχολικό εγχειρίδιο.

Μέσα από αυτή την προσπάθεια γίνεται διαπραγματευση θεμάτων, όπως διατροφικές και καταναλωτικές συνήθειες, πολιτισμική παράδοση, αλληλεπίδραση περιβάλλοντος και ανθρώπινων δραστηριοτήτων, κίνδυνοι από τις παραγωγικές διαδικασίες και περιβαλλοντικά ζητήματα (υποβάθμιση των φυσικών πόρων, μείωση της βιοποικιλότητας κ.ά.). Το θέμα με τις επιμέρους παραμέτρους του προσεγγίζεται ολιστικά και διαθεματικά, μέσα από τις διάφορες γνωστικές περιοχές, όπ

Μελέτη περιβάλλοντος, Γλώσσα, Γεωγραφία, Δημιουργία - Έκφραση, Μαθηματικά, Ιστορία - Λαογραφία - Μυθολογία, Φυσικές Επιστήμες και Θρησκευτικά.

Οι κύριες τεχνικές που προτείνονται μέσα από τις δραστηριότητες είναι η πειραματική μέθοδος, η συζήτηση, η επίλυση προβλημάτων, τα παιχνίδια ρόλων, η δραματοποίηση, η μελέτη περίπτωσης, η επισκόπηση απόψεων, η μελέτη πεδίου. Έτσι δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να συμμετάσχουν ενεργά σε διαδικασίες παρατήρησης, διερεύνησης, συνεργασίας, αισθητηριακής και αισθητικής εμπλοκής, προβληματισμού, λήψης αποφάσεων και ανάληψης δράσεων.

Το εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνει τα εξής:

- A. Ιδέες για δραστηριότητες που χωρίζονται σε θεματικές ενότητες.
- B. Το πρόγραμμα του Κ. Π. Ε. Κόνιτσας «Από το σπόρο στο ψωμί» για την προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία.
- Γ. Παράρτημα με ερωτηματολόγια και φύλλα εργασίας που απευθύνονται σε μαθητές.

Το βιβλίο συνοδεύεται από cd-rom με ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό που απευθύνεται σε μαθητές και αποτελείται από: α) ηλεκτρονικές διαφάνειες στο πρόγραμμα παρουσιάσεων PowerPoint, μέσα από τις οποίες οι μαθητές μπορούν να αντλήσουν διάφορες πληροφορίες αναφορικά με το θέμα μας, β) το εκπαιδευτικό διαδραστικό παιχνίδι «Περιπλάνηση στην Τροφοχώρα», προκειμένου τα παιδιά να αντιληφθούν πώς οι επιλογές μας επηρεάζουν τόσο την υγεία, όσο και το περιβάλλον.

Το εκπαιδευτικό υλικό διαμορφώθηκε με οπτική περιβαλλοντική, κοινωνική, πολιτισμική και οικονομική και επιχειρεί να ενσωματώσει τις αρχές της αειφορίας. Επιδιώκεται οι μαθητές να διαμορφώσουν στάσεις και συμπεριφορές που διέπονται από αξίες, όπως η οικολογική βιωσιμότητα, η κοινωνική δικαιοσύνη, η διαφύλαξη της πολιτισμικής μας κληρονομιάς κ.ά. και να αντιληφθούν την ανάγκη υιοθέτησης αειφορικού τρόπου ζωής.

Μελέτη περιβάλλοντος
Γλώσσα
Ιστορία - Μυθολογία

Στόχοι

Οι μαθητές επιδιώκεται να κατανοήσουν το χαρακτήρα του πολιτισμού της Αρχαίας Ελλάδας. Να διακρίνουν σε ένα μύθο θρησκευτικές, κοινωνικές, πολιτικές και διαπολιτισμικές επιρροές.

• Να ερμηνεύσουν και να αντιληφθούν το συμβολισμό των μύθων σε ένα βαθμό και να αναπτύξουν ικανότητες σε θέματα επικοινωνίας και συνεργασίας.

• Να αποκτήσουν τη δυνατότητα να μετατρέπουν ένα αφηγηματικό κείμενο σε δραματικό, ώστε να διευρύνουν τη γνώση για το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον με βιωματικό τρόπο.

Υλικά - όργανα:

- Βιβλία Ιστορίας και Μυθολογίας
- Διαδίκτυο
- Υφάσματα, παλιά ρούχα
- Χαρτόνια, χαρτιά, μολύβια, χρώματα

Ό,τι μας άφησε ο χρόνος

Δραστηριότητα 1: Ο μύθος της Περσεφόνης και της Δήμητρας

Ο ομηρικός μύθος έχει ως εξής:

Η Περσεφόνη, κόρη της Δήμητρας και του Δία, έπαιζε με τις Νύμφες σε ένα καταπράσινο δάσος. Ετοιμάστηκε να κόψει ένα νάρκισσο, όταν ξαφνικά άνοιξε η γη κι εμφανίστηκε ο Πλούτωνας, ο Θεός του Κάτω Κόσμου. Άρπαξε την Περσεφόνη και την οδήγησε στο βασίλειό του, για να την κάνει γυναίκα του.

Η μητέρα της, όταν πληροφορήθηκε τι είχε συμβεί, άρχισε να την αναζητά απελπισμένη. Μεταμφιεσμένη σε γριά, για να μην την αναγνωρίζουν, περιπλανήθηκε σε πόλεις και χωριά και έφτασε στο παλάτι του βασιλιά της Ελευσίνας, Κελεού. Εκεί παρέμεινε ως παραμάννα, όπου ανέλαβε τη φροντίδα του Τριπτόλεμου, του γιου του βασιλιά. Όταν αποκαλύφθηκε η θεϊκή της ταυτότητα, ο βασιλιάς Κελεός έδωσε εντολή να χτιστεί ένα ναός προς τιμή της, μέσα στον οποίο κλείστηκε και θρηνούσε το χαμό της κόρης της. Ήταν τόσο πολύ λυπημένη για την αρπαγή της κόρης της, που ο πόνος της έφερε την καταστροφή στη γη. Τίποτε δεν φύτρωνε και δεν έβγαζε καρπούς. Ξηρασία και πείνα φοβερή απειλούσε τους ανθρώπους. Τότε ο Δίας έστειλε τον Ερμή στον Πλούτωνα να πάρει πίσω την Περσεφόνη.

Ο Πλούτωνας, πριν την αφήσει να φύγει, της έδωσε να φάει επτά σπόρους από ρόδι. Με αυτό το μαγικό τρόπο εξασφάλισε ότι η Περσεφόνη θα γύριζε πάλι στο βασίλειό του. Η Δήμητρα, όταν πληροφορήθηκε αυτό που είχε συμβεί, κατάλαβε ότι δε θα μπορούσε να κρατήσει την κόρη της για πάντα κοντά της. Η Περσεφόνη θα έμενε ένα διάστημα στο βασίλειο του Πλούτωνα και τον υπόλοιπο χρόνο θα τον περνούσε με τη μητέρα της. Η Δήμητρα χαρούμενη από την επιστροφή της κόρης της, επέτρεψε στους σπόρους που ήταν κρυμμένοι μέσα στη γη να φυτρώσουν. Αυτό συμβαίνει, όταν έχει κοντά της την Περσεφόνη, ενώ, όταν την αποχωρίζεται, η φύση μαραζώνει και η γη παύει να βλασταίνει.

Μάλιστα, η Δήμητρα δίδαξε στους ανθρώπους την καλλιέργεια της γης και έκανε δώρο στον Τριπτόλεμο ένα άρμα φορτωμένο με σιτάρι, για να δείξει την ευγνωμοσύνη της στην οικογένειά του, σε αντάλλαγμα για τη φιλοξενία που της πρόσφερε. Ο γενναιόδωρος Τριπτόλεμος ταξίδεψε σε όλο τον κόσμο χαρίζοντας το πολύτιμο αυτό αγαθό, για να φυτευτεί σε όλη τη Γη.

▶ Μετά την αφήγηση του μύθου της Περσεφόνης και της Δήμητρας, ζητούμε από τα παιδιά να εντοπίσουν το θέμα που πραγματεύεται και να δώσουν το

δικό τους τίτλο. Θέτουμε τον εξής προβληματισμό: γιατί οι άνθρωποι έπλασαν το συγκεκριμένο μύθο; Τα παιδιά διατυπώνουν τις απόψεις τους. Προκύπτει από τη συζή

τηση ότι ο μύθος της Περσεφόνης και της Δήμητρας είναι μια απόπειρα ερμηνείας ενός φυσικού φαινομένου: της εναλλαγής των εποχών. Ακολουθεί παραπέρα ανάλυσή του, ώστε οι μαθητές να συνδέσουν τη φανταστική πλοκή του μύθου με το φυσικό φαινόμενο που υποδηλώνει. Όπως ο αποχωρισμός της μητέρας από την κόρη έφερε την καταστροφή στη φύση, έτσι και ο σπόρος χρειάζεται να περάσει το διάστημα του χειμώνα μέσα στη γη, για να γεννηθεί και να καρποφορήσει.

Στη συνέχεια, καλούμε τα παιδιά να προσδιορίσουν το χρόνο που δημιουργήθηκε ο μύθος. Είναι μια καλή ευκαιρία για να αναζητήσουν στοιχεία ιστορικά, κοινωνικά και πολιτικά της εποχής του μύθου. Αναλύονται τα ήθη, οι θεσμοί, οι πεποιθήσεις της κοινωνίας, στην οποία αναφέρεται.

Η συζήτηση μπορεί να επεκταθεί και στο ποια ανάγκη γέννησε τους μύθους γενικά. Έτσι, τα παιδιά θα μπορέ-

σουν να αντιληφθούν ότι οι μύθοι δημιουργήθηκαν, προκειμένου οι άνθρωποι να ερμηνεύσουν όσα συνέβαιναν γύρω τους. Καθώς η επιστήμη δεν είχε προχωρήσει σε τέτοιο βαθμό, ώστε να δώσει πειστικές απαντήσεις σε ερωτήματα και αγωνίες που τους απασχολούσαν, επινοήθηκαν οι μύθοι.

Κατά την επεξεργασία του μύθου μπορεί να αναλυθούν και οι χαρακτήρες του, δηλαδή οι μαθητές να προσδιορίσουν τις σκέψεις, τα συναισθήματα, τα κίνητρα των ηρώων που τους ωθούσαν να δράσουν με το συγκεκριμένο τρόπο.

Η ενασχόλησή μας με το μύθο μπορεί να ολοκληρωθεί με το ζωντανέμά του. Τα παιδιά επιλέγουν το χώρο και ετοιμάζουν το σκηνικό, φτιάχνουν αυτοσχέδια κοστούμια από παλιά ρούχα και άχρηστα υλικά. Μπορούμε να επενδύσουμε τη δραματοποίηση με μουσική ή με ήχους που ηχογραφήσαμε από τη φύση.

Ιστορία - Λαογραφία
Γλώσσα
Θεατρική αγωγή
Μελέτη περιβάλλοντος

Δραστηριότητα 2: Δραματοποίηση του Εθίμου: «Η Περπερούνα»

► Ζητούμε από τα παιδιά να απευθυνθούν στους παππούδες τους, προκειμένου να τους αφηγηθούν, εάν γνωρίζουν, το έθιμο της Περπερούνας. Μπορούν επίσης να αναζητήσουν πληροφορίες στο διαδίκτυο ή σε βιβλία λαογραφίας σχετικά με το έθιμο. Οι μαθητές, κατά την αναζήτηση, μπορούν να αντιληφθούν ότι υπάρχουν πολλές παραλλαγές του εθίμου από τόπο σε τόπο, καθώς και τοπικά ιδιώματα που αποτυπώνονται στο τραγούδι της Περπερούνας. Θα πρέπει να αποφασίσουν ποια παραλλαγή του εθίμου θα ζωντανέψουν. Συνήθως κερδίζει έδαφος η επιλογή του εθίμου που είναι γέννημα του δικού τους τόπου.

Στη συνέχεια, τα παιδιά καλούνται να ζωντανέψουν

με το δικό τους τρόπο το έθιμο της «Περπερούνας». Επιλέγεται ο χώρος και διανέμονται οι ρόλοι (Περπερούνα, συνοδοί, νοικοκυρές, άνδρες). Τα παιδιά φτιάχνουν αυτοσχέδια κοστούμια, ή φέρνουν παλιά ρούχα από το σπίτι τους (φορέματα, ποδιές, μαντήλια, γιλέκα κ.α.). Μαζεύουν πρασινάδες και αγριολούλουδα ή τα κατασκευάζουν με γκοφρέ χαρτί και σύρμα πίπας και τα στερεώνουν στο φόρεμα της Περπερούνας.

Τα παιδιά βήμα - βήμα δραματοποιούν το έθιμο: στελνίζουν την Περπερούνα, τραγουδούν το τραγούδι της «γυρίζουν» από σπίτι σε σπίτι, ραντίζουν ή κάνουν πορραντίζουν με βρεγμένα αγριόχορτα τις νοικοκυρές και τους περαστικούς. Οι νοικοκυρές φιλεύουν την Περπερούνα.

Στόχοι

- Οι μαθητές επιδιώκεται να αναγνωρίσουν την αξία και τις ιδιαιτερότητες των στοιχείων του πολιτισμού ενός τόπου και να κατανοήσουν τα πολιτιστικά επιτεύγματα ως προϊόντα της ανθρώπινης συλλογικής προσπάθειας.
- Να νιώσουν τη χαρά της συνεργασίας και την αξία της ομαδικής δουλειάς

- Να διερευνήσουν τις επιβιώσεις παλιών πολιτιστικών στοιχείων στη σύγχρονη ζωή του λαού μας και να αναβιώσουν έθιμα, τα οποία κινδυνεύουν να χαθούν.

Υλικά – όργανα:

- Βιβλία Λαογραφίας
- Διαδίκτυο
- Παλιά ρούχα, υφάσματα
- Κανάτες για νερό
- Αγριόχορτα
- Γκοφρέ χαρτί σε διάφορα χρώματα
- Σύρμα πίπας
- CD με Δημοτική μουσική και παραδοσιακό τραγούδι: «Περπερούνα»
- Συσκευή εγγραφής και αναπαραγωγής ήχου ή βιντεοκάμερα

ρούνα με τη συνοδεία της και πλάθουν πίτες για το γλέντι που θα ακολουθήσει. Στο τέλος, όλοι μαζί χορεύουν ακούγοντας παραδοσιακή δημοτική μουσική.

Το έθιμο της Περπερούνας παλιά συναντιόταν σε πολλές περιοχές της πατρίδας μας (Θράκη, Θεσσαλία, Εύβοια, Ήπειρο κ.ά.). Σε περιόδους ανομβρίας, οι άνθρωποι της παλιάς εποχής κατέφευγαν σ' αυτό το έθιμο, προκειμένου να κάνουν επίκληση στη βροχή να ποτίσει τα σπαρτά τους. Συνήθως το έθιμο πραγματοποιούταν προς το τέλος της άνοιξης, που η βροχή είναι πολύτιμη για τις καλλιέργειες. Συνέβαινε όμως και το φθινόπωρο, όταν η ξηρασία εμπόδιζε το όργωμα των χωραφιών.

• Με αφορμή το έθιμο της Περπερούνας, τα παιδιά μπορούν να προχωρήσουν στην αναζήτηση και άλλων εθίμων σχετικών με την καλλιέργεια του σιταριού και της γης στο διαδίκτυο ή σε βιβλία λαογραφίας. Επίσης, μπορούν να απευθυνθούν στους παππούδες τους, προκειμένου να τους αφηγηθούν κάποια έθιμα ή και να προσκαλέσουν κάποιον ηλικιωμένο στο χώρο του σχολείου, να τους τα αφηγηθεί δια ζώσης. Η αφήγηση των εθίμων μπορεί να ηχογραφηθεί ή να βιντεοσκοπηθεί για περαιτέρω επεξεργασία. Τα παιδιά μπορούν να επισημάνουν το σκοπό και τη σημασία τους για την παραδοσιακή κοινωνία. Αναζητούν αν κάτι τέτοιο συμβαίνει και στις μέρες μας ή αν διασώζονται αυτά τα έθιμα και σήμερα.

Τα έθιμα της παλιάς εποχής προσφέρουν το μήνυμα για τον ομαδικό τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων στις παραδοσιακές κοινωνίες, που έρχεται σε αντίθεση με το σημερινό τρόπο ζωής. Έτσι, τα παιδιά μέσα από τη σύγκριση εθίμων και τωρινών συνηθειών, θα μπορέσουν να αντιληφθούν ότι η αποξένωση του σύγχρονου

Όλα μαζί τα κορίτσια του χωριού στόλιζαν μια νεαρή κοπέλα ή ένα φτωχό, ορφανό κορίτσι και τη μεταμφιέζαν σε Περπερούνα. Της φορούσαν μακρύ φόρεμα πάνω στο οποίο στερέωναν πρασινάδα και λουλούδια. Η πρασινάδα είχε τον εξής συμβολισμό: όπως Περπερούνα είναι πράσινη, έτσι να πρασινίσει και ο κάμπος. Η Περπερούνα συνοδευμένη από τις κοπέλες του χωριού, περνούσε από πόρτα σε πόρτα και τραγουδούσε:

«Περπερούνα περπατεί, το Θεό παρακαλεί,
για να βρέξει μια βροχή, μια βροχή μια σιγανή,
να γεννούν τα σάρια μας
και τα καλαμπόκια μας...»

Αφού τέλειωνε το τραγούδι, οι κοπέλες ράντιζαν με βρεγμένα αγριόχορτα τις νοικοκυρές και τους περαστικούς. Σε άλλες περιοχές, οι νοικοκυρές έχυναν νερό από ένα κανάτι στο κεφάλι της Περπερούνας και εύχονταν: «Καλή βροχή να δώσει ο Θεός». Στη συνέχεια οι νοικοκυρές της προσέφεραν ένα νόμισμα ή φαγητά, τα οποία μοιράζονταν με την παρέα της. Η δουλειά της Περπερούνας και των συνοδών της τέλειωνε, όταν περνούσαν απ' όλα τα σπίτια του χωριού. Τότε οι γυναίκες έφτιαχναν πίτες και ακολουθούσε γλέντι με τραγούδια και χορούς ως το βράδυ.

ανθρώπου είναι κάτι καινούριο. Σήμερα, έχει αλλάξει ριζικά τόσο ο τρόπος αντιμετώπισης των προβλημάτων όσο και ο τρόπος διασκέδασης.

Ιστορία - Λαογραφία
Γλώσσα
Θεατρική αγωγή
Μελέτη περιβάλλοντος

Στόχοι

Οι μαθητές επιδιώκεται να έρθουν σε επαφή με στοιχεία του πολιτισμού μας και να αντιληφθούν την ανάγκη διαφύλαξης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Να κατανοήσουν τη θυμοσοφία της λαϊκής ψυχής και τη συμπεριφορά των ανθρώπων της παλιάς εποχής.

Να εκφραστούν μέσα από τη δημιουργία ιστορίας και την παντομίμα.

Υλικά - όργανα:

Βιβλία Λαογραφίας

Διαδίκτυο

Φύλλο εργασίας, μολύβι

Δραστηριότητα 3: Παροιμίες & Εκφράσεις για το σιτάρι & το αλεύρι

Οι μαθητές καλούνται να αναζητήσουν παροιμίες σχετικές με τη σπορά, το σιτάρι, το άλεσμα, το αλεύρι, κ.τ.λ. και να τις ερμηνεύσουν, όπως μπορούν. Δίνεται η δυνατότητα έτσι να συζητηθεί η συμπυκνωμένη σοφία των παροιμιών που πηγάζει από τη μακρόχρονη πείρα των παλαιότερων ανθρώπων, τις ανάγκες τους και τις δυσκολίες της ζωής τους.

● Τα παιδιά μπορούν να δημιουργήσουν τη δική τους ιστορία, που να αποδίδει το νόημα μιας παροιμίας και να την εικονογραφήσουν.

● Οι παροιμίες μπορούν να αποδωθούν και με την

παντομίμα. Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες. Κάθε ομάδα επιλέγει μία παροιμία, από μια συλλογή παροιμιών και την παρουσιάζει με παντομίμα στην άλλη ομάδα. Καλό είναι να επιλέγονται παροιμίες που προσφέρουν δυνατότητες για δράση και μπορούν να αποδοθούν με μιμητικές κινήσεις. Η άλλη ομάδα προσπαθεί να ανακαλύψει ποια παροιμία είναι. Η παρουσίαση των παροιμιών γίνεται διαδοχικά. Για κάθε εύστοχη απάντηση οι ομάδες παίρνουν ένα βαθμό. Νικήτρια είναι η ομάδα που θα συγκεντρώσει τους περισσότερους βαθμούς.

Παροιμίες

- Αν κάμει ο Μάρτης δυο νερά κι ο Απρίλης άλλο ένα, χαρά σ' αυτό το γεωργό που 'χει πολλά σπαρμένα.
- Ο καλός ο μύλος, όλα τ' αλέθει.
- Μικρό μικρό τ' αλώνι σου, μ' ας είν' κατάδικό σου.
- Όποιος δε θέλει να ζυμώσει, δέκα μέρες κοσκινίζει.
- Η βιάση ψήνει το ψωμί, μα δεν το καλοψήνει.
- Ο λόγος σου με χόρτασε και το ψωμί σου φάτο.
- Όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα, τον τρώνε οι κότες.
- Ακριβός στα πίτουρα και φτηνός στ' αλεύρι.
- Ο πεινασμένος καρβέλια ονειρεύεται.

Εκφράσεις

- Για ένα κομμάτι ψωμί.
- Μαζί φάγαμε ψωμί κι αλάτι.
- Τα 'φαγε τα ψωμιά του.
- Τον πέρασε από κόσκινο.

Απίστευτο κι όμως αληθινό

Το σιτάρι καλλιεργήθηκε για πρώτη φορά πιθανότατα πριν από 10.000 χρόνια στη Μεσοποταμία. Οι άνθρωποι, που έως τότε ζούσαν ως νομάδες, σταμάτησαν να μετακινούνται και εγκαταστάθηκαν μόνιμα σε κάποιους τόπους φτιάχνοντας οικισμούς. Εξημέρωσαν άγρια φυτά, όπως το σιτάρι και το κριθάρι και άρχισαν να τα καλλιεργούν με λίθινα εργαλεία.

Μουσική
Θεατρική Αγωγή
Μελέτη Περιβάλλοντος
Γλώσσα

Στόχοι

- Οι μαθητές επιδιώκεται να αποκτήσουν βασικές γνώσεις για την κατανόηση του περιβάλλοντος.
- Να εκφραστούν με τον αυτοσχεδιασμό και τη μίμηση.
- Να εκτονώσουν τη σκέψη τους, τα αισθήματά τους και τη φαντασία τους.
- Να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα ορισμένων ζώων στην ανάπτυξη των φυτών και τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας.

Υλικά – όργανα:

- Ταμπουρίνο, ραβδί

Παιχνίδια με ρυθμό και κίνηση

Δραστηριότητα 1: Μια βόλτα στο αγρό

► Ο παιδαγωγός περιγράφει το «πλαίσιο», στο οποίο εκτυλίσσεται η δραστηριότητα. Τα παιδιά κινούνται στο χώρο, ακολουθώντας το ρυθμό του ταμπουρίνου και γίνονται «αγάλματα» με την παύση.

Μια παρέα παιδιών αποφασίζει να επισκεφτεί έναν αγρό. Ξεκινούν την εξόρμησή τους περπατώντας αργά, (αξία: τέταρτα). Στο δρόμο τους, συναντούν κι άλλους φίλους τους, τους χαιρετούν και πιάνουν κουβέντα (αξία: ολόκληρο). Εντείνουν το βηματισμό τους, για να κερδίσουν χρόνο (αξία: δέκατα έκτα), Πηδούν ένα ρεματάκι, που συναντούν (αξία: όγδοα) λαχανιάζουν και έτσι βαδίζουν πιο αργά (αξία: μισό). Επιτέλους φτάνουν στον προορισμό τους. Παρατηρούν γύρω τους και βλέπουν ένα σωρό ζωντανά πλάσματα. Εσύ, τι βλέπεις εδώ στον αγρό;

Ο εκπαιδευτικός αγγίζει κάθε φορά ένα παιδί και το ρωτάει ποιο ζωντανό πλάσμα «βλέπει» στον αγρό. Μπορεί, για παράδειγμα, ένα παιδί να αναφέρει ότι «συναντά» έναν γαιοσκώληκα. Έτσι όλοι «γινόμαστε» γαιοσκώληκες και μιμούμαστε την κίνησή του μέσα στο χώμα. Ο εμπνευστής απευθύνει ερωτήματα σχετικά με τα χαρακτηριστικά και τη συμπεριφορά του κάθε προτεινόμενου από τα παιδιά ζωντανού οργανισμού, καθώς επίσης και σχετικά με το ρόλο του στο οικοσύστημα. Από

τις απαντήσεις των παιδιών και τις συμπληρωματικές πληροφορίες του εκπαιδευτικού προκύπτει ότι ο γαιοσκώληκας σκάβει διαδρόμους μέσα στο χώμα και έτσι μπαίνει περισσότερος αέρας και νερό στις ρίζες των φυτών.

Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να αξιοποιηθεί ως αφορμή για την ενασχόληση με το θέμα και ως διαγνωστική αξιολόγηση, προκειμένου να διαπιστώσουμε τις υπάρχουσες γνώσεις των παιδιών σχετικά με τα ζώα του αγρού και το ρόλο τους στο οικοσύστημα.

